

Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi Sayı: 10/4 2021 s. 1477-1492, TÜRKİYE

Araştırma Makalesi

KONUŞMA TUTUMUNUN KONUŞMA BAŞARIMINI YORDAMA GÜCÜ

Onur DÖLEK¹

Geliş Tarihi: Haziran, 2021

Kabul Tarihi: Ekim, 2021

Öz

Bu araştırma, Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma tutumları ile konuşma başarımları arasında bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. İlişkisel tarama modelinde desenlenen araştırmanın çalışma grubunu 108 Türkçe öğretmeni adayı oluşturmuştur. Araştırmanın verileri, “Konuşma Tutum Ölçeği” ve “Konuşma Başarımı Derecelendirme Ölçeği” ile elde edilmiştir. Verilerin çözümlenmesinde t-testi, Pearson korelasyon ve doğrusal regresyon analizinden yararlanılmıştır. Araştırmada, (a) konuşma tutumu ile konuşma başarımı ve konuşmanın “söyleyiş”, “akıcılık”, “içerik” ve “dil yetkinliği” alt boyutları arasında orta düzeyde pozitif yönlü anlamlı ilişkiler olduğu; (b) konuşma tutumunun konuşma başarımındaki değişimin %14.2’sini açıkladığı ve konuşma başarımını anlamlı bir biçimde yordadığı; (c) konuşma tutumu ile konuşma başarımının “sözsüz iletişim” alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı; (d) konuşma tutumunun cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği bulgularına ulaşılmıştır. Küçük yaşlardan başlayarak öğrencilerin eğlenceli konuşma etkinlikleri ile buluşturulması, konuşmalarına yönelik yapıcı dönütler verilmesi ve giderek büyüyen topluluklar önünde konuşmalarının sağlanması olumlu konuşma tutumu geliştirme sürecine önemli katkılar sunabilir.

Anahtar Sözcükler: Konuşma, tutum, yordama.

PREDICTIVE POWER OF SPEAKING ATTITUDE ON SPEAKING PERFORMANCE

Abstract

This study was conducted to determine whether there is a relationship between preservice Turkish-language teachers’ speaking attitudes and speaking performances. This correlational survey study included 108 preservice Turkish-language teachers. Data were collected using the Speaking Attitude Scale and Speaking Performance Rating Scale. The *t*-test, Pearson’s correlation, and linear regressions analyses were used to analyze the data. The study found that there were medium-level positive relationships between speaking attitude and the pronunciation, fluency, content, and linguistic competency dimensions of speaking. Additionally, speaking attitude explained 14.2% of the variance in speaking performance and significantly predicted speaking performance. No significant relationship was found between speaking attitude and the non-verbal communication sub-dimension of speaking performance. Furthermore, speaking attitude did not

¹ Dr.; Milli Eğitim Bakanlığı, onur.dolek@hotmail.com

Araştırmanın Etik Kurulu İzni: Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimlerde İnsan Araştırmaları Etik Kurulu, 01.02.2021 tarih ve 2021/06 sayılı karar.

significantly vary by sex. Conducting entertaining speaking activities for children as of early ages, providing constructive feedback regarding their speech, and enabling them to speak in public can notably contribute to developing positive speaking performance.

Keywords: Speaking, attitude, prediction.

Giriş

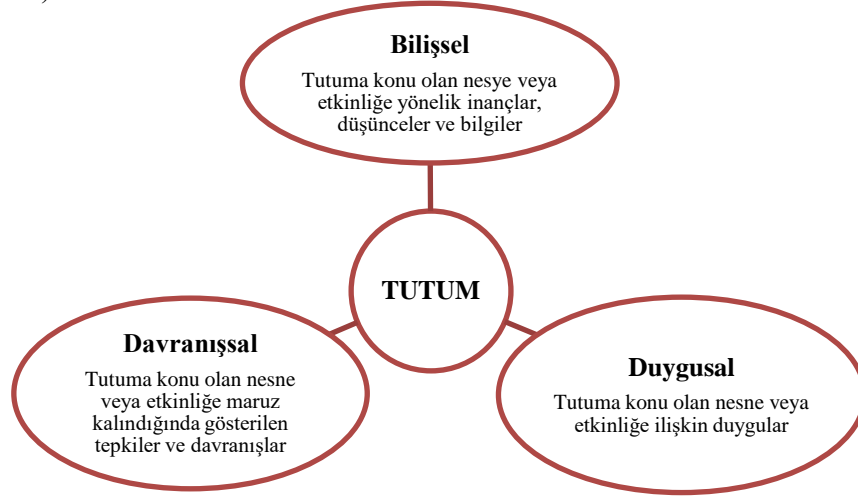
İletişim; bireylerin kararlarını etkileyen, değişimlerini kolaylaştıran ve birbiriyle bağlantı kurmalarını sağlayan çok yönlü bir süreçtir. Günümüzde etkili iletişim becerilerine sahip olmayan bireylerin akademik veya iş yaşamlarında başarılı olabilmesi, çevresinde bulunan diğer bireyleri yönlendirebilmesi ve görüşlerinin önemsenmesi pek olanaklı değildir. İletişim sürecinin en önemli bileşenlerinden biri konuşmadır. “İnsanlar arasında iletişimi sağlayan ve iletişimin temelini oluşturan da esas itibarıyla söz, söze ait unsunlar ve konuşmadır” (Alyılmaz ve Alyılmaz, 2018, s. 8). İletişime harcanan zamanın yaklaşık %30’u konuşmaya ayrılır (Adler, Rosenfeld ve Proctor, 2001). Hamzadayı ve Dölek (2017), konuşmanın iş yerinde, otobüste, aile içinde, telefonda, politik bir toplantıda, vb. durumlarda bireyin üzerine düşen rolleri doğru ve başarılı bir biçimde yerine getirmesinde önemli bir araç olduğunu belirtir. Buna rağmen neredeyse her bireyin konuşabilmesi ve bu becerinin kolay ve yüzeysel olarak görülmesi, konuşmayı birçok açıdan değeri bilinmeyen bir beceri olarak göstermektedir (Bygate, 1987).

Konuşma solunum, sesletim, beden dili gibi fiziksel; içerik oluşturma, mizah öğelerinden yararlanma, bellekte saklama, anımsama gibi bilişsel; kaygı, tutum, motivasyon gibi duyuşsal öğeleri içinde barındıran bütüncül bir beceridir. Kısaca konuşma, duygu ve düşüncelerin sesler aracılığıyla ve iletişim amacıyla bir başkasına aktarılması biçiminde tanımlanabilir (İşcan, 2015, s. 4; Kurudayıoğlu, 2013, s. 3; Yüksel, 2013, s. 136). Konuşmalar, gerçek zamanda ve uzamda, genellikle yüz yüze gerçekleşir. Konuşmaların çoğu plansızdır ve bu yüzden açık ve akıcı olmaya yakındır. Konuşurlar ise bağlamdan hareketle konunun anlaşılabilirliğine güvenerek fazla ayrıntıya girmezler. Ayrıca konuşmalardaki biçem, ortama göre farklılık gösterebilir (Cole vd., 2007, s. 11). Konuşma öncesinde birey, konuşmanın amacını ve hedef kitlenin özelliklerini saptamalıdır. Konuşma sırasında birey; anlaşılır olmak, ses tonunu ayarlamak, sözcükleri bağlamına uygun kullanmak, dinleyici tepkisini denetlemek ve yönetmek, yanlış anlamaları sezebilmek, akıcılığı sağlamak, güven vermek, iletişim kusurlarını fark edebilmek ve düzeltmek gibi etmenleri göz önünde bulundurmalıdır (Janene, Nicola ve Vicki, 2013; Krauss ve Chiu, 1998). Konuşma sonrasında ise konuşmasına yönelik öz değerlendirme yapmalı, geri bildirimler almalıdır. Bu etmenler konuşmanın nitelikli olabilmesinde belirleyici önem oluşturur.

Konuşma, sadece bilişsel becerileri ve fiziksel tepkileri değil, kendisine ilişkin korku, güven, yönelim, yeğleyiş gibi duyuşsal nitelikleri de içeren bir süreçtir. Bu nedenle fiziksel tepkilerin doğru işleme ve zihinsel bağlantılar kurabilme, olayları doğru yorumlayabilme, çıkarımda bulunabilme, tahmin edebilme, önem ve amaç belirleyebilme gibi bilişsel becerilere sahip olmak nitelikli bir konuşma için tek başına yeterli olmayabilir. Bisman (2004), öğrenme sürecinde bilişsel alana daha çok önem verildiğini ve duyuşsal niteliklerin geri plana atıldığını belirtir. Hyland (2011), sadece bilişsel hedeflerle öğrenmenin gerçekleşmeyeceğini, sürecin duyuşsal olarak da denetim altında tutulması gerektiğini savunur. Benzer bir biçimde Gömleksiz ve Kan (2012) da öğrenme sürecine yapılacak duyuşsal desteğin kalıcılığı artıracığını düşünür. Hamzadayı (2019), konuşma sürecinde konuşmanın duyuşsal niteliklerinin önemine dikkat

çekmiş ve bu yapıları tek tek incelemiştir. Gölpınar, Hamzadayı ve Bayat (2018) ana dilde; Al-Mukdad (2021) ise ikinci dilde konuşma kaygısının konuşma üzerinde önemli bir rolünün olduğunu vurgulamışlardır. Paradedari (2017), özyeterliğin konuşma üzerinde az da olsa bir etkisinin olduğunu ileri sürmüştür. Beatty, Forst ve Stewart (1986) ise motivasyonun konuşma süresini yordamada önemli bir değişken olduğunu belirtmişlerdir. Bu bağlamda duygu ve düşüncelerin eksiksiz ve doğru bir biçimde aktarılması için konuşmanın duyuşsal özelliklerinin istenen düzeyde olması gerektiği söylenebilir.

Konuşmanın duyuşsal yönünü, bireyin konuşma öncesinde, sırasında ve sonrasında konuşmasını etkileyebilecek ruhsal özellikler oluşturur ve tutum bu özelliklerden biridir. Tutum, bir nesneye, duruma veya eyleme duygular aracılığıyla tepki verme yatkınlığı veya eğilimidir (Good, 1973). Tutum; inançların, varsayımların, beklentilerin ve değerlerin toplamıdır. Olaylara veya nesnelere anlam yükleme sürecinde tutum, aracı bir rol üstlenir (Robinson, 1993). Hogg ve Vaughan (2010, s. 94), duygusal, davranışsal ve bilişsel olmak üzere tutumun üç bileşeninden söz eder (Şekil 1).

Şekil 1: Tutumun bileşenleri

Tutum, zaman içerisinde olumludan olumsuzza veya olumsuzdan olumluya doğru bir değişim gösterebilir (Arslan, 2006). Öğrenme sürecinin verimini ve niteliğini artırmada da tutum önemli bir rol oynar (Çakıcı, 2005). Bay ve Macpherson (1998, s. 12), olumlu tutum içerisinde olan bir bireyin özelliklerini Şekil 2’de belirtmişlerdir.

Şekil 2: Olumlu tutuma sahip bir bireyin genel özellikleri

Yukarıdaki düşüncelere koşut olarak konuşma tutumu, konuşma eylemine karşı duygular aracılığıyla tepki verme yatkınlığı veya eğilimi biçiminde tanımlanabilir. Konuşma tutumunun konuşma sürecinde gerçekleşen davranışlar üzerinde etkili olması beklenir. Konuşma tutumu, konuşmaya verilen önemin derecesini de belirler.

Alanyazına bakıldığında konuşma başarımı ve konuşmanın duyuşsal nitelikleri üzerinde çeşitli etkinlik, strateji, yöntem ve tekniklerin etkililiğinin sınırdığı çalışmalar (Ahmad ve Rozimela, 2013; Aykaç ve Çetinkaya, 2013; Doğan, 2009; Kemiksiz, 2016; Kemiksiz ve Güneş, 2017; Khameis, 2006; Kurudayıoğlu, 2003; Kusnierek, 2015; Lourdunathan ve Menon, 2006; Maden, 2011) ile konuşmanın duyuşsal nitelikleri ile konuşma başarımı arasındaki ilişkiyi inceleyen sınırlı sayıda araştırma (Gölpınar vd., 2018; Salehpour ve Roohani, 2020; Zhang, Ardasheva ve Austin, 2020) olduğu görülmektedir. Duyusal niteliklerin öğrenmeler üzerinde önemli bir rolünün olması ve alanyazında tutumun konuşma üzerindeki rolünü inceleyen bir çalışmaya rastlanmaması bu araştırmanın yapılma gerekçelerini oluşturmaktadır. Bu bağlamda araştırmanın amacı, Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma tutumlarının konuşma başarımları üzerinde bir etki gösterip göstermediğini belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda oluşturulan araştırma soruları ise şunlardır:

1. Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma başarımları ve konuşma tutumları nasıl bir görünüm sergilemektedir?

2. Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma tutumları cinsiyet değişkeni açısından anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

3. Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma başarımları ile konuşma tutumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

4. Konuşma tutumu, konuşma başarımının anlamlı bir yordayıcısı mıdır?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma tutumlarının konuşma başarımları üzerindeki etkisinin varlığını ve değişkenlerin açıklayıcılık oranlarının ne düzeyde olduğunu saptamak amacıyla ilişkisel tarama modelinde desenlenmiştir. İlişkisel tarama modeli iki ya da daha çok değişken arasındaki ilişkinin herhangi bir biçimde değişkenlere müdahale edilmeden incelendiği araştırmalardır (Büyüköztürk vd., 2016, s. 185). İlişkisel tarama modeli gerçek bir neden sonuç ilişkisi vermez. Ancak bu modelde bir değişkendeki durumun bilinmesi, diğerinin kestirilmesine olanak tanır. Bu modelde, birden fazla değişken arasındaki birlikte değişimin varlığının ve/veya derecesinin belirlenmesi amaçlanır (Karasar, 2006).

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu, 2020-2021 eğitim-öğretim yılında bir devlet üniversitesinin Türkçe öğretmenliği bölümünde öğrenim gören 108 Türkçe öğretmeni adayı oluşturmaktadır. Korelasyon çalışmalarında örneklem sayısının en az 30 olması yeterli kabul edilir (Fraenkel vd., 2012). Uygulamanın gerçekleştirildiği üniversite seçkisiz örnekleme yöntemlerinden basit seçkisiz örnekleme yoluyla belirlenmiştir. Araştırmaya katılan Türkçe öğretmeni adaylarının 70'i kadın, 38'i erkektir. Bu adayların 72'si 3. sınıf, 36'sı ise 4. sınıfta öğrenim görmektedir.

Verilerin Toplanması

Araştırma verilerinin toplanması öncesinde ölçeğe ve uygulamaya yönelik ilgili kurum ve araştırmacılardan gerekli izinler alınmıştır. Verilerin toplanması sürecinde Türkçe öğretmeni adaylarına öncelikle çalışma ve uygulama ile ilgili kısa bilgiler verilmiştir. Daha sonra onlardan konuşma tutum ölçeğini doldurmaları rica edilmiştir. Ölçeğin doldurulması için yeterli süre katılımcılara verilmiştir. Ölçek doldurma aşamasından sonra katılımcılardan daha önce belirlenen 12 konu başlığından birini seçerek hazırlıksız konuşma yapmaları istenmiştir. Konuşma süresiyle ilgili herhangi bir kısıtlamasının olmadığı katılımcılara bildirilmiştir. Konuşmalar, video kaydına alınmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırma verilerinin toplanmasında Konuşma Tutum Ölçeği ve Konuşma Başarımı Derecelendirme Ölçeği kullanılmıştır. Bu ölçeklerin geçerlilik ve güvenilirlik çalışmalarına ilişkin bilgiler aşağıda sunulmuştur:

Konuşma Tutum Ölçeği: Konuşma Becerisi Tutum Ölçeği, Topçuoğlu Ünal ve Özer (2017) tarafından konuşma tutumunu belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçeğin bu çalışma için tekrar geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılmıştır. Açımlayıcı faktör analizi sonucunda KMO değeri 0.892 ve Bartlett's testi anlamlı çıkmıştır ($\chi^2=2444.681$, $sd=351$, $p<0.001$). Varimax döndürme tekniği ile yapılan analiz sonucunda ölçeğin 2 faktörden oluştuğu ve 2 faktörlü ölçeğin varyansının %61.69 olduğu saptanmıştır. Ölçeğin "ilgi ve sevgi" alt boyutu için iç tutarlılık düzeyinin 0.955, "endişe ve kaygı" alt boyutu için 0.960, ölçek toplamı için ise

0.942 olduğu belirlenmiştir. Ölçeğin geçerliğine ilişkin doğrulayıcı faktör analizi sonucunda oluşturulan modelin uyum indekslerinin ($\chi^2/df=1.040$, RMSEA=0.019, CFI=0.995, TLI=0.994, IFI=0.995, SRMR=0.052) yeterli olduğu bulgulanmıştır (Hooper vd., 2008; Kline, 2015).

Konuşma Başarımı Derecelendirme Ölçeği: Konuşma Başarımı Derecelendirme Ölçeği, Dölek (2021) tarafından konuşma başarımının değerlendirilmesi amacıyla geliştirilmiştir. Taslak formda yer alan maddeler 10 uzman tarafından incelenmiş ve maddelerin kapsam geçerlik indeksi (KGİ) değerleri belirlenmiştir. Taslak formda .80'in altında KGİ değerine sahip maddeler çıkarılmış, uzmanlardan gelen dönütler doğrultusunda kimi maddelere açıklama eklenmiş, kimi maddeler farklı alt boyuta kaydırılmış ve kimi maddeler ise dilsel açıdan düzenlenmiştir. Ölçeğin güvenilirliğini belirlemek amacıyla yararlanılan Kendall uyum katsayısının (W) ,954 olduğu saptanmıştır ($p = ,000 < 0,05$). Bu bağlamda, 5 boyut ve toplam 22 maddeden oluşan Konuşma Başarımı Derecelendirme Ölçeği'nin açıklayıcı biçimde veya görüş içeren söylemler odaklı sergilenen konuşmaları değerlendirmede güvenilir ve geçerli bir ölçek olduğu söylenebilir.

Verilerin Analizi

Konuşma tutum ölçeğinin yapısının doğrulanması için Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ve Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) uygulandı. Konuşma tutumunun cinsiyete göre farklılaşp farklılaşmadığını ortaya koymak için t-testinden yararlanıldı. Konuşma tutumu ile konuşma başarımı arasındaki ilişkinin varlığını belirleyebilmek için Pearson korelasyon analizine başvuruldu. Konuşma tutumunun konuşma başarımını yordayıp yordamadığını saptayabilmek için doğrusal regresyon analizi yapıldı. Verilerin analizi için R vers. 2.15.3 (R Core Team, 2013) programı kullanıldı.

Etik Kurul İzni

Kurul adı= Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimlerde İnsan Araştırmaları Etik Kurulu

Karar tarihi= 01.02.2021 *Belge sayı numarası*= 2021/06, 2021/01

Bulgular

Birinci Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular ve Yorum

Tablo 1: Araştırma Değişkenlerine İlişkin Genel Bilgiler

	Madde sayısı	Min-Maks (Medyan)	Ort±ss	İç tutarlılık
KTÖ – İlgi ve sevgi	20	43-100 (87)	85.52±11.49	0.915
KTÖ – Endişe ve kaygı	7	7-35 (26)	24.78±7.74	0.904
KTÖ – Toplam	27	63-135 (111)	110.3±15.68	0.911
KBDÖ – Söyleyiş	6	16-29 (22)	21.85±2.58	0.775
KBDÖ – Akıcılık	5	10-22 (16)	16.06±2.48	0.743
KBDÖ – İçerik	7	17-34 (25)	25.35±3.21	0.817
KBDÖ – Dil yetkinliği	3	7-14 (11)	10.96±1.37	0.720
KBDÖ – Sözsüz iletişim	1	2-5 (4)	3.63±0.86	-
KBDÖ – Toplam	22	59-104 (78)	77.86±9.12	0.926

(Not: **KTÖ**: Konuşma Tutumu Ölçeği; **KBDÖ**: Konuşma Başarımı Derecelendirme Ölçeği)

KTÖ, 27 maddeden oluşmaktadır. Katılımcıların ölçekten aldıkları puanlar 63 ile 135 arasında değişmektedir. Ortalamanın 110.30 ± 15.68 ; medyan değerinin ise 111 olduğu saptanmıştır. Ölçeği oluşturan maddelerin iç tutarlılık düzeylerinin 0.911 olduğu belirlenmiştir.

KBDÖ, 22 maddeden oluşmaktadır. Katılımcıların ölçekten aldıkları puanlar 59 ile 104 arasında değişmektedir. Ortalama 77.86 ± 9.12 ; medyan değeri ise 78'dir. Ölçeği oluşturan maddelerin iç tutarlılık düzeylerinin 0.926 olduğu saptanmıştır.

İkinci Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular ve Yorum

Tablo 2: Konuşma Tutumuna İlişkin Puanların Cinsiyete Göre T-Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	\bar{x}	ss	t	df	p
Konuşma tutumu	Kadın	70	110	17,19791	-0,285	106	0,791
	Erkek	38	110,8	12,61386			

Araştırmaya katılan Türkçe öğretmeni adaylarının konuşmaya ilişkin tutumları incelenmiş ve tutum puanları arasında cinsiyet açısından anlamlı fark bulunmamıştır ($p > .05$). Ortalamalara bakıldığında kadın Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma tutumları ($\bar{x}=110$) ile erkek Türkçe öğretmeni adaylarının ($\bar{x}=110,8$) konuşma tutumlarının birbirine çok yakın olduğu görülmektedir.

Üçüncü Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular ve Yorum

Tablo 3: Değişkenler Arası İlişki Düzeyleri

	KT - Toplam	
	r	p
KB – Söyleyiş	0.345	<0.001*
KB – Akıcılık	0.400	<0.001*
KB – İçerik	0.359	<0.001*
KB – Dil yetkinliği	0.302	0.002*
KB – Sözsüz iletişim	0.099	0.308
KB - Toplam	0.388	<0.001*

* $p < 0.05$

(Not: **KT**: Konuşma Tutumu; **KB**: Konuşma Başarımı)

KT ile KB'nin "söyleyiş" alt boyutu puanı arasında pozitif yönde 0.345 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır ($r=0.345$, $p < 0.001$).

KT ile KB'nin "akıcılık" alt boyutu puanı arasında pozitif yönde 0.400 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır ($r=0.400$, $p < 0.001$).

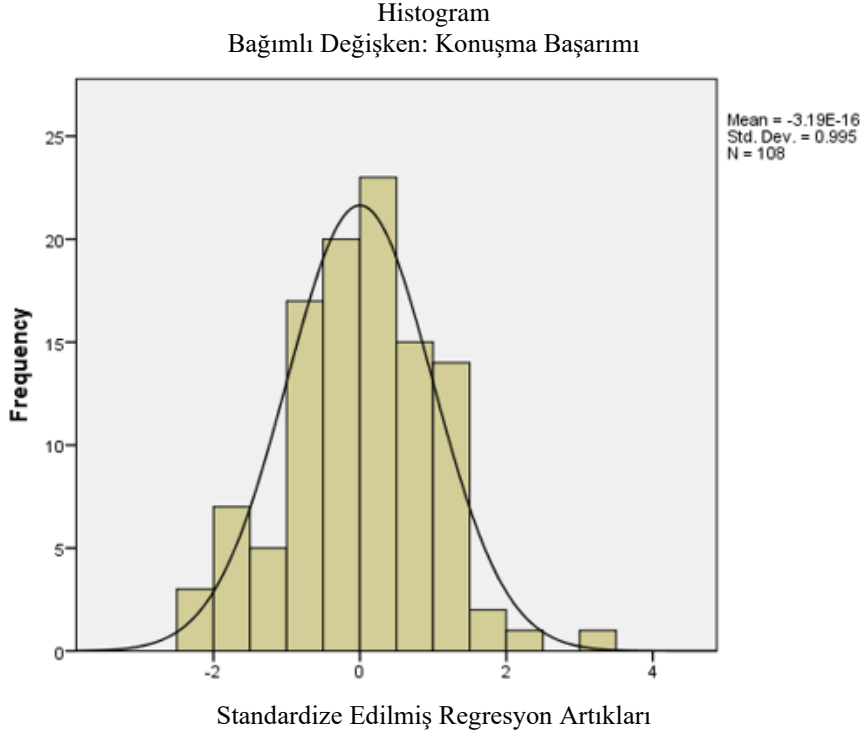
KT ile KB'nin "içerik" alt boyutu puanı arasında pozitif yönde 0.359 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır ($r=0.359$, $p < 0.001$).

KT ile KB'nin "dil yetkinliği" alt boyutu puanı arasında pozitif yönde 0.302 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır ($r=0.302$, $p < 0.002$).

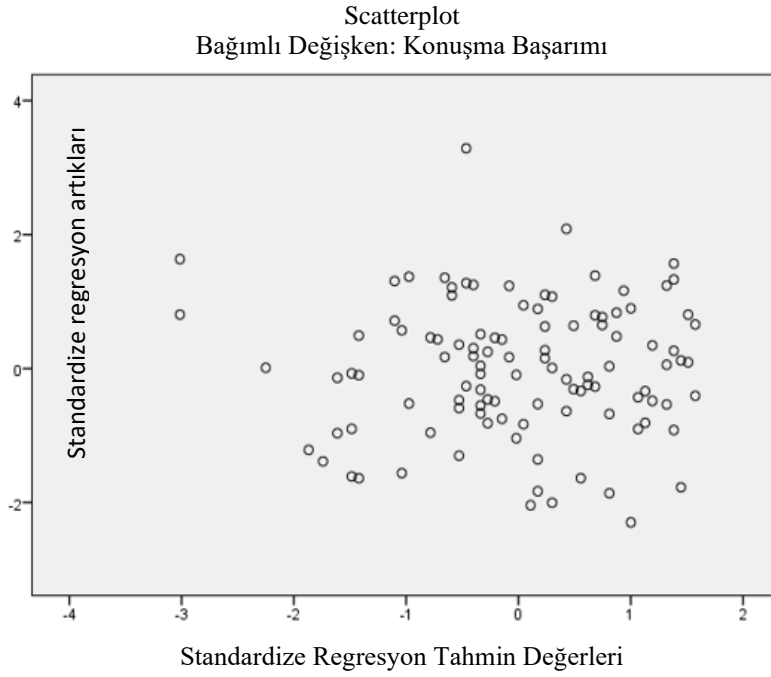
KT ile KB'nin "sözsüz iletişim" alt boyutu puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki saptanmamıştır ($p > 0.05$).

KT ile KB arasında pozitif yönde 0.388 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır ($r=0.388$, $p<0.001$).

Dördüncü Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular ve Yorum

Şekil 3: Regresyon artıkları dağılımı

Şekil 4: Standardize Edilmiş Tahmin Edilen Konuşma Başarımı ile Regresyon Artıklarının Saçılım Diyagramı

Şekil 3'e bakıldığında hatalar (artıklar) dağılımının çan eğrisi biçiminde olduğu görülür. Buna göre hataların normal dağılım gösterdiği düşünülmektedir. Şekil 4 incelendiğinde ise saçılım diyagramının belli bir şekle sahip olmadığı görülmektedir. Yani hataların dağılımı tahmin edilen değerlerle ilişkili değildir. Bu bulgular, regresyon varsayımlarının ihlal edilmediği biçiminde değerlendirilmiştir. Sonuç olarak konuşma başarımının yordanmasına ilişkin kurulan regresyon modelinin anlamlı ve geçerli olduğu söylenebilir.

Tablo 4: Regresyon Analizlerine İlişkin Sonuçlar

		Beta	SE	Std.Beta	t	p	F, p	R ² _{adj}
Söyleyiş alt boyutu	Sabit	15.599	1.668		9.354	<0.001*	14.342, <0.001	0.111
	Tutum	0.057	0.015	0.345	3.787	<0.001*		
Akıcılık alt boyutu	Sabit	9.069	1.571		5.773	<0.001*	20.229, <0.001	0.152
	Tutum	0.063	0.014	0.400	4.498	<0.001*		
İçerik alt boyutu	Sabit	17.238	2.067		8.340	<0.001*	15.720, <0.001	0.121
	Tutum	0.074	0.019	0.359	3.965	<0.001*		
Dil yetkinliği alt boyutu	Sabit	8.049	0.904		8.908	<0.001*	10.611, 0.002	0.082
	Tutum	0.026	0.008	0.302	3.257	0.002*		
Sözsüz iletişim alt boyutu	Sabit	3.031	0.591		5.131	<0.001*	1.048, 0.308	0.001
	Tutum	0.005	0.005	0.099	1.024	0.308		
Konuşma başarımı	Sabit	52.985	5.801		9.133	<0.001*	18.755, <0.001	0.142
	Tutum	0.226	0.052	0.388	4.331	<0.001*		

Tablo 4'te regresyon analizi sonucunda elde edilen modellerin “sözsüz iletişim” alt boyutu dışında istatistiksel olarak anlamlı olduğu; konuşma tutumunun “konuşma başarımı”ndaki değişimin %14.2'sini, “söyleyiş” alt boyutundaki değişimin %11.1'ini, “akıcılık” alt boyutundaki değişimin %15.2'sini, “içerik” alt boyutundaki değişimin %12.1'ini, “dil yetkinliği” alt boyutundaki değişimin %8.2'sini açıkladığı ve bu değişkenlerin konuşma tutumu tarafından anlamlı bir biçimde yordandığı görülür. Konuşma tutumundaki 1 birimlik değişim, “konuşma başarımı”nda 0.226; “söyleyiş” alt boyutunda 0.057; “akıcılık” alt boyutunda 0.063; “içerik” alt boyutunda 0.074 ve “dil yetkinliği” alt boyutunda 0.026 birimlik bir değişime yol açmaktadır.

Sonuç ve Tartışma

Benzer öğretimsel süreçlerin uygulanmasına ve konuşma becerisini geliştirmek için tasarlanan strateji, yöntem ve tekniklerin artmasına rağmen konuşma başarımındaki farklılaşmanın sürdüğü ve konuşmada istenen düzeye ulaşamadığı (Dölek, 2021; Gölpinar vd., 2018; Kurudayıoğlu ve Gociaoğlu, 2021) görülmektedir. Bu durum araştırmacıları, konuşma başarımı üzerinde etkili olabileceği öngörülen başka nedenler aramaya yöneltmiştir. Tutum bu değişkenlerden biridir.

Araştırmadan elde edilen bulgular, KT ile KB arasında 0.388; KT ile KB'nin “söyleyiş” alt boyutu arasında 0.345; “akıcılık” alt boyutu arasında 0.400; “içerik” alt boyutu arasında 0.359 ve “dil yetkinliği” alt boyutu arasında 0.302 düzeyinde pozitif yönlü anlamlı ilişkiler olduğu yönündedir. Araştırmadan elde edilen diğer bulgulara bakıldığında KT'nin KB'deki değişimin %14.2'sini, KB'nin “söyleyiş” alt boyutundaki değişimin %11.1'ini, “akıcılık” alt boyutundaki değişimin %15.2'sini, “içerik” alt boyutundaki değişimin %12.1'ini, “dil

yetkinliği” alt boyutundaki değişimin %8.2’sini açıkladığı ve bu değişkenlerin KT tarafından anlamlı bir biçimde yordandığı görülür. Ayrıca çalışmada KT ile KB’nin “sözsüz iletişim” alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı bulgulanmıştır.

Şekil 5: Konuşma tutumu ve başarımı arasındaki ilişki

Tutum, bireylerin bir eyleme veya etkinliğe karşı bakış açısını belirleyen duyuşsal eğilimleri kapsar. O eyleme veya etkinliğe verilen önemin derecesini de belirler. Bu bağlamda tutum, olumlu ve olumsuz olmak üzere iki biçimde ele alınır. Olumlu tutuma sahip bireylerden bir işi başarmaya yönelik daha çok çaba göstermeleri beklenir. Daha çok çaba göstermek ise öğrenmenin bilişsel sürecine önemli katkılar sunar. Örneğin, konuşmanın toplumsal ilişkileri geliştirmede, iş yaşamında başarılı olmada, diğer bireyleri ikna edebilmede vb. durumlarda etkisinin olduğunu düşünen bir bireyin konuşmaya karşı olumlu tutum içerisinde olduğu ve konuşmayı önemseydiği söylenebilir. Bu durum, onun konuşma becerisini geliştirme konusunda daha istekli olmasını ve daha çok çaba göstermesini sağlar. Böylelikle duyuşsal bir nitelik olan tutum, konuşma becerisinin geliştirilmesine yönelik planlanan sürece etkin katılımı kolaylaştırır. Etkin katılım da bilişsel anlamda bireyi daha donanımlı kılar. Araştırmadan elde edilen bulgular bu düşünceleri destekler niteliktedir. Benzer bir biçimde Karahan (2015), konuşmaya yönelik olumlu tutumun bireye sosyal ve öğrenim yaşamında başarı sağlayacağını ve çevresiyle başarılı bir iletişim kurabilme becerisi kazandıracığını belirtmiştir. Karagöl ve Başbay (2018), tutum ile İngilizce konuşma başarısı arasında anlamlı ve zayıf bir ilişki saptamıştır. Bloodstein (1995), konuşmanın zor olduğu düşüncesinin (olumsuz tutumun) kekemeliğe neden olabileceğini vurgulamıştır. Guitar (1979) ise konuşma akıcılığı üzerinde tutumun önemine dikkat çekmiştir. Öte yandan alanyazına bakıldığında çeşitli yöntem ve tekniklerin konuşma tutumu üzerindeki etkisinin sınıandığı çalışmalar (Maden, 2011; Özçelik ve Aydeniz, 2012; Yangil ve Topçuoğlu Ünal, 2019) olduğu görülmektedir. Bu çalışmaların yapılmasındaki temel ve ortak neden tutumun konuşma başarımı üzerinde etkili olduğu düşüncesidir. Konuşma gibi anlatım tekniklerinden biri olan yazmaya yönelik yapılan tutum çalışmasında da yazma tutumu ile yazma başarımı arasında anlamlı ve olumlu yönde bir ilişki belirlenmiştir (Ulu, 2018).

Alanyazında konuşma başarımı üzerinde etkili olduğu ileri sürülen çok sayıda faktörden söz edilmektedir. Bu faktörler ayrı ayrı ele alınsa da konuşmanın dinamik süreci içerisinde her birinin diğerini etkilediğinin farkında olmak önemlidir ve herhangi birinin etkisi konusunda tek başına kesin sonuçlara varmak olanaklı değildir. Bu bağlamda konuşma tutumu, konuşmayı etkileyen faktörlerden sadece bir tanesidir ve tek başına bakıldığında konuşma başarımındaki değişimin yaklaşık %14’ünü açıkladığı görülmektedir. Geriye kalan %86’lık dilimde konuşmayı etkileyen başka faktörlerin etkisi söz konusudur.

Tutumun yanı sıra kaygı, özyeterlik ve motivasyon gibi nitelikler konuşmanın duyuşsal alanı içerisinde gösterilebilir (Hamzadayı, 2019). Alanyazına bakıldığında konuşma kaygısı ile konuşma başarımı arasında anlamlı ilişki olduğunu saptayan çalışmalar (Al-Mukdad, 2021; Gölpınar vd., 2018; Ramadani, 2021) olduğu görülür. Benzer bir durum özyeterlik ile konuşma

başarımı arasında da söz konusudur (Asakereh ve Dehghannezhad, 2015; Zhang, Ardasheva ve Austin, 2020). Beatty vd. (1986) ise motivasyonun konuşma süresini yordamada önemli bir değişken olduğunu vurgulamışlardır. Dolayısıyla sadece tutumun değil, konuşmanın diğer duyuşsal niteliklerinin de konuşma üzerinde etkili olduğu söylenebilir.

Çakıcı (2005), öğrenme sürecinde tutumun önemine dikkat çeker. Nitekim Tay ve Akyürek Tay (2006) sosyal bilgiler dersine yönelik tutumun akademik başarı üzerinde etkili olduğunu saptamıştır. Kazazoğlu (2013), öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumları ile akademik başarıları arasında anlamlı bir ilişki olduğunu belirlemiştir. Bartram (2010), Oroujlou ve Vahedi (2011) ve Pan, Zang ve Wu (2010) ise dil öğrenmede tutumun önemli bir rol oynadığını vurgulamışlardır. Bu çalışmalardan elde edilen bulgular, tutumun farklı öğrenme alanları üzerinde de etkisinin olduğunu kanıtlamaktadır ve konuşma tutumu ile konuşma başarımı arasındaki ilişkiyi destekler niteliktedir.

Araştırmadan elde edilen diğer bir bulgu, konuşma tutumunun cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği, erkek ve kadınların konuşmaya ilişkin benzer bir tutum içerisinde oldukları yönündedir. Buna karşın dil tutumlarına yönelik yapılan incelemeler, cinsiyetin dil tutumlarını etkilediği ve kızların dil öğrenmeye karşı erkeklerden daha olumlu bir tutum sergilediklerini göstermektedir (Guebba, 2020). Göçer (2016) yazma tutumunun cinsiyet değişkenine göre erkekler lehine anlamlı bir farklılık gösterdiğini saptamıştır. Başaran ve Ateş (2009) ve Sainsbury (2004), kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre okumaya yönelik daha olumlu tutum geliştirdiklerini belirtir. Buna göre, dil öğrenmeye ve temel dil becerilerine yönelik tutum üzerinde cinsiyetin rolünün değişebileceği sonucu çıkarılabilir. Cinsiyet ile tutum arasındaki ilişkinin varlığı, tutuma konu olan nesne veya etkinliğe göre değişmektedir. Ayrıca konuşma tutumunun cinsiyete göre farklılaşp farklılaşmadığını ortaya koymak için daha fazla çalışmaya gereksinim olduğu söylenebilir.

Türkçe öğretmeni adayları üzerinde yapılan bu çalışmadan elde edilen bulgular, daha küçük yaş grubundaki öğrencilerde farklılık gösterebilir. Çünkü Türkçe öğretmeni adaylarının bilişsel olarak belirli bir düzeye ulaştıkları kabul edilir. Bu nedenle Türkçe öğretmeni adayları her ne kadar konuşmaya karşı olumsuz bir tutum içerisinde olsalar da onların konuşmaları genellikle belirli bir düzeyin üstündedir. Bu durum, bu çalışma grubu özelinde tutumun konuşma başarımı üzerindeki etkisini de azaltıyor olabilir.

Bireyin konuşma eylemine yönelik olumlu bir eğilim içerisinde olması için dikkat edilmesi gereken durumlar vardır. Küçük yaşlarda bireyi konuşmaya yönlendirici ve konuşmayı sevdirici etkinliklerle buluşturmak, bireyin konuşmasına ilişkin yapıcı dönütler vermek, giderek büyüyen topluluklar önünde konuşmasını sağlamak olumlu konuşma tutumu geliştirmede önemlidir. Konuşmanın eğlenceli bir eylem olduğu çeşitli etkinlikler ve oyunlarla bireye hissettirilmelidir (Dölek, 2021). Böylelikle bireyler, konuşmaya karşı olumlu bir tutum sergilemeye başlayabilir ve nitelikli konuşmalar yapabilmek için daha çok çaba gösterebilir.

Kaynaklar

- Adler, R., Rosenfeld, L. ve Proctor, R. (2001). *Interplay: The porocess of interpersonal communicating*. 2. Baskı, Forth Worth, TX: Hrouurt.
- Ahmad, S. ve Rozimela, Y. (2013). Teaching speaking by using mini musical drama to improve senior high school students'speaking perfomance. *Journal of English Language Teaching*, 2(1), 334-345.
- Al-Mukddad, S. (2021). The cause of speaking anxiety of pre-intermediate EFL learners and its effects on their oral performance. *Theory and Practice in Language Studies*, 11(5), 580-585.
- Alyılmaz, S. ve Alyılmaz, C. (2018). Ağız bilimi çalışmalarının türkçe öğretimi açısından önemi, *Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi*, 45, 1-34.
- Arslan, A. (2006). Bilgisayar destekli eğitim yapmaya ilişkin tutum ölçeği. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 24-33.
- Asakereh, A. ve Dehghannezhad, M. (2015). Student satisfaction with EFL speaking classes: Relating speaking self-efficacy and skills achievement. *Issues in Educational Research*, 25(4), 345-363.
- Aykaç, M. ve Çetinkaya, G. (2013). Yaratıcı drama etkinliklerinin Türkçe öğretmen adaylarının konuşma becerilerine etkisi. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(9), 671-682.
- Bartram, B. (2010). *Attitudes to modern foreign language learning*. London, UK: Continuum.
- Başaran, M. ve Ateş, S. (2009). İlköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin okumaya ilişkin tutumlarının incelenmesi. *GÜ Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(1), 73-92.
- Bay, T. ve Macpherson, D. (1998). *Change your attitude: Creating success one thought at a time*. The Career Press Inc.
- Beatty, M. J., Forst, E. C. ve Stewart, R. A. (1986). Communication apprehension and motivation as predictors of public speaking duration. *Communication Education*, 35(2), 143-146.
- Bisman, C. (2004). Social work values: The moral code of the profession. *British Journal of Social Work*, 34(1), 109-123.
- Bloodstein, O. (1995). *A handbook on stuttering* (5th ed.). San Diego, CA: Singular Publishing.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö., E., Karadeniz, Ş. ve Demirel F. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. 21. Baskı, Ankara: Pegem Akademi.
- Bygate, M. (1987). *Speaking*. New York: Oxford University Press.
- Çakıcı, D. (2005). *Ön örgütleyicilerin okumaya yönelik tutum ve okuduğunu anlama üzerindeki etkileri*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Cole, D., Ellis, C., Mason, B., Meed, J., Record, D., Rosetti, A. ve Willcocks, G. (2007). *Teaching speaking and listening: A toolkit for practitioners*. Bristol: Portishead Press.
- Doğan, Y. (2009). Konuşma becerisinin geliştirilmesine yönelik etkinlik önerileri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(1), 185-204.
- Dölek, O. (2021). *Konuşma başarımının ve konuşmanın duyuşsal niteliklerinin kültürel sermaye açısından incelenmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Bolu: Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.

- Fraenkel, J. R., Hyun, H. H. ve Wallen, N. E. (2012). *How to design and evaluate research in education* (8th Ed.). New York: McGraw Hill.
- Göçer, A. (2016). Türkçe öğretmeni adaylarının yazma becerisine karşı tutumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 25(3), 1025-1038.
- Gölpınar, Ş., Hamzadayı, E. ve Bayat, N. (2018). Konuşma kaygı düzeyi ile konuşma başarımı arasındaki ilişki. *Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 75-85.
- Gömlüksüz, M. N. ve Kan, A. Ü. (2012). Eğitimde duyuşsal boyut ve duyuşsal öğrenme. *Electronic Turkish Studies*, 7(1), 1159-1177.
- Good, C. V. (1973). *Dictionary of education*. New York: McGraw- Hill Book Company.
- Guebba, B. (2020). The correlation between moroccan EFL learners' attitudes towards speaking in the classroom and their speaking proficiency. *International Journal of Linguistics and Translation Studies*, 1(3), 58-80.
- Guitar, B. (1979). A response to Ingham's critique. *Journal of Speech and Hearing Disorders*, 44, 400-403.
- Hamzadayı, E. (2019). *Konuşmaya ilişkin duyuşsal nitelikler*. Gökhan Çetinkaya (Ed.), Konuşma ve eğitimi içinde (ss. 89-104). Ankara: Pegem Akademi.
- Hamzadayı, E. ve Dölek, O. (2017). Konuşma becerisinin değerlendirilmesinde Türkçe öğretmenlerinin yaklaşımları. *Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 3(3), 135-151.
- Hogg, M. A. ve Vaughan, G. M. (2010). *Essentials of social psychology*. London: Pearson Education.
- Hooper, D., Coughlan, J. ve Mullen, M. (2008). *Evaluating model fit: A synthesis of the structural equation modelling literature*. A. Brown (Ed.), 7th European conference on research methodology for business and management studies içinde (ss. 195-200). London: Academic Publishing Limited.
- Hyland, T. (2011). *Mindfulness and learning: Celebrating the affective dimension of education*. London: Springer.
- İşcan, A. (2015). *İletişim, konuşma ve konuşmayla ilgili temel kavramlar*. A. Şahin (Ed.), Konuşma eğitimi yöntemler ve teknikler içinde (ss. 1-27). Ankara: Pegem Akademi.
- Janene, T., Nicola, S. ve Vicki, B. (2013). *First steps: Speaking and listening resource book*. Department of Education WA.
- Karagöl, İ. ve Başbay, A. (2018). Tutum, kaygı ve İngilizce konuşma becerisi arasındaki ilişki. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 11(4), 809-821.
- Karahan, B. (2015). Türkçe öğretmen adaylarının konuşma eğitimine yönelik tutumları (Kars ili örneği). *e-Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 38-45.
- Karasar, N. (2006). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Kazazoğlu, S. (2013). Türkçe ve İngilizce derslerine yönelik tutumun akademik başarıya etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 38(170), 294-307.
- Kemiksiz, Ö. (2016). *Doğrudan öğretim modeliyle 5. sınıf öğrencilerinin konuşma becerilerinin geliştirilmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü,
- Kemiksiz, Ö. ve Güneş, F. (2017). Doğrudan öğretim modeline dayalı konuşma eğitiminin 5. sınıf öğrencilerinin konuşma becerilerine ve konuşma kaygılarına etkisi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 6(1), 384-405.

- Khameis, Mona. 2006. *Using creative strategies to promote students' speaking skill*. Fujairah: Fujairah Women's College.
- Kline, R. B. (2015). *Principles and practice of structural equation modeling*. New York: Guilford publications.
- Krauss, R. M. ve Chiu, C.-Y. (1998). *Language and social behavior*. D. T. Gilbert, S. T. Fiske ve G. Lindzey (Ed.), *Handbook of social psychology içinde* (ss. 41-88). New York: McGraw-Hill.
- Krauss, R. M. ve Chiu, C.-Y. (1998). *Language and social behavior*. D. T. Gilbert, S. T. Fiske ve G. Lindzey (Ed.), *Handbook of social psychology içinde* (ss. 41-88). New York: McGraw-Hill.
- Kurudayıoğlu, M. (2003). Konuşma eğitimi ve konuşma becerisini geliştirmeye yönelik etkinlikler. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 13(13), 287-309.
- Kurudayıoğlu, M. (2013). *Konuşma eğitimi*. 2. Baskı, İstanbul: Kriter Yayınları.
- Kurudayıoğlu, M. ve Gociaoğlu, B. (2021). İkna edici konuşma becerisinin geliştirilmesinde Monroe'nun motive edilmiş dizisi tekniği. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 9(2), 314-329.
- Kusnierek, A. (2015). Developing students' speaking skills through role play. *World scientific news*, 7, 74-111.
- Lourdunathan, J. ve Menon, S. (2006). Developing speaking skills through interaction strategy training. *The English Teacher*, XXXIV, 1-18.
- Maden, S. (2011). Rol kartlarının konuşma eğitimindeki başarı ve tutum üzerine etkisi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(2), 23-38.
- Oroujlou, N. ve Vahedi, M. (2011). Motivation, attitude, and language learning. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 29, 994-1000.
- Özçelik, N. ve Aydeniz, H. (2012). Yaratıcı drama yönteminin üniversite öğrencilerinin akademik başarılarına ve Fransızca konuşmaya yönelik tutumlarına etkisi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(2), 231-248.
- Pan, G., Zang, Y. ve Wu, D. (2010). A Survey on English Learning Motivation of Students in Qingdao Agricultural University. Qingdao Agricultural University, China. *Journal of Language Teaching and Research*, 1, 151-156.
- Paradewari, D. S. (2017). Investigating students' self-efficacy of public speaking. *International Journal of Education and Research*, 5(10), 97-105.
- Ramadani, M. G. (2021). *The correlation between students' speaking anxiety and speaking skill of the eleventh grade at the Islamic senior high school al Ihsaniyah Sarang Burung Muaro Jambi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Islamic University Sulthan Thaha Saifuddin Jambi.
- Robinson, A. (1993). *What smart students know*. New York: Crown Trade Paperbacks.
- Sainsbury, M. (2004). Children's attitudes to reading. *Education Journal*, 79 (15), 49-54.
- Salehpour, G. ve Roohani, A. (2020). Relationship between intrinsic/extrinsic motivation and L2 speaking skill among Iranian male and female EFL learners. *Bellaterra Journal of Teaching & Learning Language & Literature*, 13(1), 43-59.
- Tay, B. ve Akyürek Tay, B. (2006). Sosyal bilgiler dersine yönelik tutumun başarıya etkisi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(1), 73-84.

- Topçuoğlu Ünal, F. ve Özer, D. (2017). Ortaokul öğrencileri için konuşma becerisi tutum ölçeği: Geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 5(6), 120-131.
- Ulu, H. (2018). İlkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin yazma eğilimleri, tutumları ile yazma başarıları arasındaki ilişki. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26(5), 1601-1611.
- Yangil, M. K. ve Topçuoğlu Ünal, F. (2019). İkna etme tekniğinin konuşma tutumu üzerindeki etkisi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 7(2), 321-336.
- Yüksel, H. (2013). *Konuşma ve dinleme*. U. Demiray (Ed.), Etkili iletişim içinde (ss. 133-188). Ankara: Pegem Akademi.
- Zhang, X., Ardasheva, Y. ve Austin, B. W. (2020). Self-efficacy and english public speaking performance: A mixed method approach. *English for Specific Purposes*, 59, 1-16.

Extended Abstract

Communication is a multi-faceted process that affects individuals' decisions, facilitates their changes, and enables them to connect with others. Today, it is not possible for individuals without effective communication skills to be successful in their academic or business life, direct other individuals around them, and state credited opinions. Speaking is one of the most essential components of the communication process. Approximately 30% of the time that is spent on communication is allocated for speaking (Adler, Rosenfeld, & Proctor, 2001). Hamzadayı and Dölek (2017) argue that speaking is an important instrument for individuals to accurately fulfill their parts in workplaces, on the bus, in the family, on the phone, or in a political meeting.

Bisman (2004) states that greater importance is attached to the cognitive domain and affective characteristics are mostly overlooked in learning processes. Hyland (2011) argues that learning cannot be realized only with cognitive goals and the learning process should be controlled for affective characteristics. Similarly, Gömleksiz and Kan (2012) state that affective support provided in a learning process contributes to retention.

Attitude is the predisposition or tendency of reacting to an object, situation, or action through emotions (Good, 1973). Attitude is the union of beliefs, assumptions, expectations, and values. Attitude plays an intermediary role in ascribing meanings to events or objects (Robinson, 1993). Attitude can change from positive to negative, or vice versa in time (Arslan, 2006). Attitude also plays a central role in enhancing the efficiency and quality of a learning process (Çakıcı, 2005).

The present study aimed to determine whether preservice Turkish-language teachers' speaking attitudes have an effect on their speaking performance. This correlational survey study included 108 preservice Turkish-language teachers. Data were collected using the Speaking Attitude Scale and Speaking Performance Rating Scale. The t-test, Pearson's correlation, and linear regression analyses were used to analyze the data.

This study found a positive significant relationship between speaking attitude and speaking performance at a level of 0.388. There was a positive significant relationship between speaking attitude and the pronunciation dimension of speaking performance at a level of 0.345 while there was a positive relationship between speaking attitude and the fluency dimension of speaking performance at a level of 0.400. Furthermore, a positive significant relationship was found between speaking attitude and the content dimension of speaking performance at a level of 0.359. There was also a positive relationship between speaking attitude and the linguistic competency dimension of speaking performance at a level of 0.302. The results showed that speaking attitude explained 14.2% of the variance in speaking performance, 11.1% of the variance in the pronunciation dimension, 15.2% of the variance in the fluency dimension, 12.1% of the variance in the content dimension, 8.2% of the variance in the linguistic competency dimension of speaking performance, and that speaking attitude significantly predicted all these variables. The study also found that there was no significant relationship between speaking attitude and the non-verbal communication dimension of speaking performance.

Attitude includes affective tendencies that determine individuals' perspectives towards an action or activity. It also determines the level of importance attached to that action or activity. Karahan (2015) indicates that positive attitudes towards speaking enable individuals to succeed in their social and educational lives and acquire the skill to build effective communication with people around them. Karagöl and Başbay (2018) found a significant weak relationship between attitude and English speaking performance. Bloodstein (1995) emphasizes that the idea of speaking being difficult (negative attitude) can cause stuttering. Guitar (1979) points out the importance of attitudes on speaking fluency. The literature, on the other hand, includes some studies that examine the effect of various methods and techniques on speaking attitude (Maden, 2011; Özçelik and Aydeniz, 2012; Yangil and Topçuoğlu Ünal, 2019). The main and common motive of these studies is the thought that attitude is effective on speaking performance. An attitude study on writing, another expression technique like speaking, determined a positive significant relationship between writing attitude and writing performance (Ulu, 2018).

Some studies in the literature found significant relationships between speaking anxiety and speaking performance (Al-Mukdad, 2021; Gölpınar et al., 2018; Ramadani, 2021). A similar relationship exists between self-competence and speaking performance (Asakereh & Dehghannezhad, 2015; Zhang, Ardasheva, & Austin, 2020). Beatty et al. (1986), on the other hand, emphasized that motivation is an important variable in predicting speaking time. Therefore, it can be concluded that not only attitude but also other affective characteristics of speaking are effective on speaking.

Çakıcı (2005) draws attention to the importance of attitudes in the learning process. Tay and Akyürek (2006) found that attitudes towards social studies courses were effective on academic achievement. Kazazoğlu (2013) determined a significant relationship between students' attitudes towards English course and their academic achievement. Bartram (2010), Oroujlou and Vahedi (2011), and Pan, Zang, and Wu (2010) emphasize that attitudes play an essential role in language learning. The findings of the aforementioned studies prove the effectiveness of attitudes in different learning domains and support the relationship between speaking attitude and speaking performance.

The present study found that speaking attitudes did not differ significantly by sex and that the female and male participants had similar attitudes towards speaking. However, studies on language attitudes have shown that sex affects language attitudes and that females display more positive attitudes towards language learning compared to males (Guebba, 2020). Göçer (2016) detected that writing attitude varies significantly by sex in favor of males. Başaran and Ateş (2009) and Sainsbury (2004) state that female students develop more positive attitudes towards reading compared to their male peers. Accordingly, it can be concluded that the role of sex on the attitudes towards language learning and fundamental language skills may change. The presence of the relationship between sex and attitude changes according to the object or activity that subject to the attitude.